

reflectă orientarea economică a provinciei, respectiv spre zona occidentală a Imperiului (există un singur import grecesc). Desigur, opaițele atestă și existența unor officine locale.

Capitolul al II-lea – cel mai întins -- tratează tipurile de lucerne întâlnite la Ulpia Traiana (p. 41-69), strâns legat de el este și *Addenda*, în care sunt valorificate opaițele descoperite în edificiile EM 22 și EM 24 (p. 70-74). În metropola Daciei sunt întâlnite 28 de tipuri, clasate de autor după tipologia internațională. Că număr de exemplare, cele mai numeroase se dovedesc piesele de tipul X (p. 54-59), frecvente mai ales în a doua jumătate a secolului al II-lea. Un aspect foarte important subliniat de Dorin Alicu este acela că, după părăsirea Daciei de către romani, producția de lămpi continuă la Sarmizegetusa; de asemenea, importurile sunt destul de frecvente, dar proveniența lor este, de această dată, din aria greco-orientală (p. 69). Elementele amintite constituie argumente prețioase pentru problema continuității daco-romane.

Lucrarea subscrisă de Dorin Alicu este o ediție bilingvă; un text în germană are menirea de a face cunoscut mai ușor cercetătorilor străini problemele ridicate de lucernele de la Ulpia Traiana. De asemenea, ea mai cuprinde un catalog (p. 153-195), abrevieri (p. 197), note (p. 199-212), bibliografie (p. 213-214), 24 figuri și 31 planșe realizate în condiții grafice excelente.

Nelu Zugravu

**Dorin Alicu, Sorin Cociș, Constantin Ilieș, Alina Soroceanu,
SMALL FINDS FROM ULPIA TRAIANA SARMIZEGETUSA
(Bibliotheca Musei Napocensis, IX),
Cluj-Napoca, 1994, 151 p. + XCII planșe**

scurtă introducere (p. 3-7) punctează momentele mai importante din cercetarea orașului roman Ulpia Traiana Sarmizegetusa și avertizează lectorul asupra structurii cărții.

Partea întâi cuprinde șase capitole, fiecare dintre ele abordând o anumită categorie de obiecte, respectiv de fier (p. 11-46), de bronz (p. 47-61), de os (p. 63-69), de sticlă (p. 71-72), ceramică și obiecte de argilă (p. 73-79), de piatră (p. 81-82). Materialele sunt prezentate după aspectul funcțional, delimitându-se, totodată, anumite tipuri caracteristice. De fiecare dată, autorii au căutat analogii în provincie, dar și în Imperiu, au menționat locul de descoperire în cadrul orașului și, acolo unde a fost posibil, au făcut precizări cronologice.

Deși mărunte, aceste obiecte pot oferi importante puncte de reper pentru studiul vieții agricole și militare, pentru activitatea constructivă, pentru ținuta vestimentară a locuitorilor, pentru rafinamentul locuințelor, pentru igiena și preocupările medicale din oraș, pentru distracțiile și chiar credințele celor care trăiau în metropola Daciei. O istorie a vieții cotidiene, subiect atât de curtat în alte spații istoriografice, nu poate fi scrisă fără utilizarea acestor obiecte. Autorii au marele merit de a le fi adunat într-un volum realizat în condiții grafice bune, de a le fi prezentat într-o limbă de circulație, oferind, astfel, celor interesați un util instrument. Catalogul, care formează partea a

doua a cărții (p. 83-142), facilitează și mai mult contactul cu descoperirile respective.

Abrevierile (p. 143-148), lista obiectelor (p. 149-150) și cele 92 de planșe întregesc această importantă realizare a arheologilor clujeni.

Nelu Zugravu

**Sever Dumitrașcu, Biharea, I, SĂPĂTURILE ARHEOLOGICE
DIN ANII 1973-1980, Editura Universității Oradea,
Oradea, 1994, 269 p. + 124 fig. + CXXVII planșe**

Incheiat la finele anului 1980, primul volum al monografiei arheologice Biharea a trebuit să aștepte 14 ani până a fi publicat, după ce, în două rânduri, nu a primit aprobarea de editare.

Volumul este prefăcut de un *Cuvânt înainte* (p. 7-12), fiind apoi împărțit în șase capitole: I. *Introducerea* (p. 13-27); II. *Așezarea geografică* (p. 28-33); III. *Istoricul cercetărilor* (p. 34-60); IV. *Descrierea săpăturilor* (p. 69-92); V. *Monumente și materiale arheologice* (p. 93-237); VI. *Considerații istorice* (p. 238-256). Volumul este însoțit de lista abrevierilor, bibliografie și un rezumat în limba engleză (p. 238-288). Notele se găsesc la sfârșitul fiecărui capitol.

După ce sunt prezentate, în *Cuvânt înainte*, “peripețiile” volumului până la publicare și sunt aduse mulțumiri colectivului cu care a colaborat, în primul capitol autorul face o succintă prezentare a campaniilor de săpături de la Biharea și a modului în care au fost valorificate muzeografic descoperirile arheologice. Sunt prezentate apoi contribuțiile arheologilor români la studierea perioadei prefeudale și a feudalismului timpuriu din țara noastră, îndeosebi prin cercetările din așezările rurale. De altfel, legat de cercetarea așezărilor rurale, Sever Dumitrașcu aduce în discuție conceptul de “arheologie a așezărilor”, metodă larg folosită în arheologia europeană (*Siedlungssarchaeologie, Settlement Archaeology*), metodă care aduce un câștig real cercetării istorice. Se înlocuiește astfel vechea concepție de a se studia mai ales cimitirele și monumentele publice care domină cu necesitatea studierii omului și a comunității din care acesta face parte. “Arheologia așezărilor” impune studierea în totalitate a vestigiilor arheologice cu toate mijloacele posibile, preluându-se, în acest scop, și din metodele “noii arheologii” (metode fizico-chimice și matematice, structurale, sociologice sau paleo-etnografice), dar și valorificarea izvoarelor scrise, toponomiei și, nu în ultimul rând, tradiției locale și regionale, pentru ca toate aceste rezultate coroborate să permită cunoașterea, pe căi multiple, în sens arheologic, a vieții intime a unei așezări, a unui sat.

În capitolul al doilea este prezentat cadrul fizico-geografic al așezării Biharea, care se întinde de la bifurcația în direcția Marghita-Zalău a șoselei Oradea-Satu Mare, în dreapta, spre răsărit, până la locul unde șoseaua atinge vechea albie a pârâului Ceșmeu, pe un interfluviu format de cursurile pârâului Crișul Mic la sud-vest, pârâul Ceșmeu la est și râul Barcău la nord.

În capitolul al treilea sunt prezentate principalele momente și rezultate ale cercetărilor de la Biharea. După primele descoperiri, făcute întâmplător în 1873 (câteva